

næst skal Manden jo have, enten det nu bliver 4 eller 800 Kr., saa at han selv har noget staaende bagved Statslaanet, medens der derimod paa den anden Led slet ingen Ting staaer bagved. Jeg synes, at det ser ganske underligt ud, at Tinget her oven paa, som for en væsentlig Del bestaar af store, besiddende Landboere, gaar hen og bevilger sig selv en Rentenedsættelse til 3 pCt.; medens det derimod, naar der er Tale om Landarbejderne, sætter Renten op. Det er blevet sagt deroppe, at, naar Landarbejderne fik denne Lov gennemført, saaledes som den var foreslaaet fra Folketingets Side, vilde det være en Gave. Det er ogsaa berørt af flere af de Herrer, der have haft Ordet, som have sagt, at om en Gave bør der ikke kunne være Tale, allerede af den Grund, at det er umoralsk og ikke heldigt, at Staten indlader sig paa at give Gaver. Her har man ogsaa et ganske ejendommeligt Syn paa Forholdene. Jeg ser saaledes paa den paatænkte Foranstaltning, at den skulde blive til virkelig Gavn for Landbruget, og jeg tror ikke, at der i en lang Aarrække har foreligget noget af saa stor Betydning for Landbruget som netop dette at holde Landarbejderen paa ret Køl og hjælpe Landarbejderens Selvstændighed frem. Men trods det, at det her i fuldeste Maal kan siges: Det, der sker her, er en Hjælp til Landbruget, viser det sig, at naar det er Landarbejderen, der er Tale om, betragter man det som en personlig Gave til den enkelte. Men naar der er Tale om Avlscentrer og lignende, naar der er Tale om Hundrede-Tusinder af Kroner til det besiddende Landbrug, da er det for at hjælpe Landbruget op, saa er det ingen Gave. Det er mærkeligt i det hele, at det er saa umoralsk at modtage Gaver. Det forekommer mig dog, at der fra alle Samfundsklasser strækkes Hænder ud mod Statskassen efter en lille Gave, som muligvis kunde falde ned deri. Naar man ser dette, maa man sige: Det er kedeligt, hvor Umoraliteten breder sig. Jeg skal blot nævne ganske kort, hvad der for Resten nylig har været talt om her i Tinget under Finanslovens Behandling, at det koster 40,000 Kr. at uddanne en Søofficer. Det er ikke saa lille en Sum, og jeg er meget tilbøjelig til at sige, at den største Del af denne Sum er en Gave fra Statskassen, dels til dette Menneske, som uddannes til Søofficer, dels til hans Forældre. Og betragte vi i det hele taget vor Embedsstand, denne Embedsstand, som vi, havde jeg nær sagt, have at trækkes med her i Landet, baade

den civile og den militære, og som mange Gange ikke ere os de mildeste Herrer, se vi hen til, hvad den koster os at uddanne, maa vi ogsaa sige, at der er skænket disse Folk en Gave, som ikke er saa ganske lille. Men derfor at sige, at hele vor Embedsstand skulde være umoralsk, det være langt fra mig. — Det ærede Medlem for Skanderborg Amts 5te Valgkreds (Byriell-Jensen) udtalte sin dybeste Misbilligelse af Forslaget. Det undrede mig nu egentlig lidt, thi det ærede Medlem har jo egentlig faaet sine Ønsker i det væsentlige opfyldte. Som de Herrer ville erindre, var det, der særlig optog det ærede Medlem under denne Lovs tidligere Behandling, hvem Landarbejderen skulde gifte sig med, hvem Landarbejderens Enke skulde gifte sig med, og hvem Landarbejderens Datter skulde gifte sig med. Og det, som det ærede Medlem med Hænder og Fødder satte sig imod, var, at Landarbejderens Enke eller Datter gik hen og giftede sig med en Skomager eller en Skrædder; det skulde være en Landarbejder (Modsigelse). Ja, det er nu rigtigt nok alligevel; jeg kan ikke se andet (Modsigelse). Men i hvert Tilfælde har Landstinget her slaaet fast, hvem Landarbejderens Enke og Datter skulde gifte sig med, og det er jo for øvrigt en Indskrænkning, som jeg troede glædede det ærede Medlem; men saa maa det jo bedrøve ham. Jeg kommer nok tilbage til den Ting, thi det er nu rigtigt nok alligevel; det ærede Medlem skal lige godt ikke slippe. Saaledes som Forslaget foreligger, er det efter mit Skøn ganske ubrugeligt, og det, som Folketinget vedtog sidst, er efter mit Skøn det mindste, man kan byde paa dette Omraade. Jeg vil derfor ligesom de øvrige Talere henstille, at vi føre Forslaget tilbage til den Skikkelse, hvori det forlod dette Ting, og jeg vil henstille til Folketinget, at det bliver staaende derved og ikke gaar videre. Jeg tror langt hellere, vi maa komme ud til Befolkningen og sige: Se her, saaledes er Sagen; videre have vi ikke villet gaa. Jeg er aldeles sikker paa, at Befolkningen vil give os Ret, og tror ogsaa, at det kan have sin Betydning, at vi gøre dette. Det kunde jo ske — der skal jo være Landstingsvalg nu til Efteraaret — at denne Lovs Behandling i Landstinget kunde have nogen Indflydelse paa, hvorledes disse Valg faldt ud. Saa faa vi jo at se, om det saa ikke ad Aare kunde lykkes os at føre denne Lov igen paa et Grundlag, som Landarbejderen og i det hele taget det danske Landbrug kunde være tjent med.